

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

ONE-Dyas B.V.
UNStudio 7th floor
Parnassusweg 815
1082 LZ AMSTERDAM

**Directoraat-generaal Klimaat
& Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 4 november 2020

Betreft Wijziging instemmingsbesluit winningsplan Q16 Charlie Noord

Wijziging instemmingsbesluit winningsplan Q16-Charlie Noord (voorkomen Q16-Maasmond)

Ons kenmerk

DGKE-WO / 20192964

Uw kenmerk

20171030_WiPI_RV/PT1

Bijlage(n)

1. Inleiding

Op 9 maart 2020 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) een aanvraag ontvangen van ONE-Dyas B.V. (hierna: ONE), tot wijziging van het instemmingsbesluit van 6 maart 2019 (kenmerk DGKE-WO/19039993). De aanvraag behoeft op grond van artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet (hierna: Mbw) instemming van de minister. Het wijzigingsverzoek heeft uitsluitend betrekking op het aanpassen van de beschrijving van de verwachte hoeveelheid en de samenstelling van de aanwezige koolwaterstoffen, zoals bedoeld in artikel 24, eerste lid, onder a, van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb), uit het voorkomen Q16 Maasmond (voorheen Q16-Charlie Noord).

Het verzoek tot aanpassing van het instemmingsbesluit Q16-Charlie Noord heeft betrekking op het vergunningsgebied Q16bc-Diep. De voorkomens liggen geografisch gezien onder de Noordzee. In het vergunningengebied produceert ONE sinds 2014 uit het gasvoorkomen Q16-Maas vanaf de Q16-Maas behandelingsinstallatie. ONE heeft in 2019 naar het gasvoorkomen Q16 Maasmond geboord via de opsporingsboring Maasmond-01 (MSM-01). Gas en olie zijn aangetroffen en zullen via deze boring worden gewonnen. Het vigerende winningsplan benoemde alleen de winning van gas. Dat er naast gas ook olie is aangetroffen vereist een actualisatie van het winningsplan Q16-Charlie Noord en de daarin opgenomen productie- en bodemdalingsvoorspellingen en de seismische risicoanalyse.

Het verzoek tot aanpassing van het instemmingsbesluit Q16-Charlie Noord beschrijft de wijzigingen in de productie uit het voorkomen Q16-Maasmond en hoe de eventuele risico's daarvan zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast bevat het winningsplan informatie over de te verwachten gas- en olieproductie uit het desbetreffende voorkomen, de te verwachten bodemdaling en de kans op

aardbevingen. ONE verwacht dat de oliewinning circa twee jaar in beslag zal nemen.

DGKE-WO /20192964

2. Beleid gaswinning in Nederland

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie, legt het kabinet de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. Zolang het nodig is wil het kabinet aardgas uit de kleine velden winnen, waar en voor zover dit veilig kan. Hoewel in de gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk afbouwen van het gebruik van aardgas, speelt aardgas de komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening. Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) en aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie, blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Het kabinet geeft voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden, zowel op land als op zee, boven import van gas uit het buitenland, als de risico's klein zijn en er geen veiligheidsvraagstuk aan de orde is. Dit is beter voor klimaat, werkgelegenheid, economie, behoud van kennis van de diepe ondergrond en aanwezige gasinfrastructuur. Tevens remt productie in eigen land de toenemende importafhankelijkheid van andere landen. De minister heeft dit laatstelijk toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer van 30 maart 2020 (Kamerstukken 2019-2020, 32813, nr. 486).

Nederland is nog erg afhankelijk van aardolie. Aardolie is vooral belangrijk voor de industrie en vervoer. Raffinaderijen maken uit aardolie diesel, kerosine, stookolie, smeerolie, teer, benzine en LPG. Ook is aardolie een grondstof voor de productie van kunststoffen. Zoals beschreven in de structuurvisie ondergrond (juni 2018) leveren de Nederlandse olievelden maar een zeer klein deel van de aardolie. De meeste olie wordt geïmporteerd. Omdat de levering niet altijd zeker is, houdt de overheid een strategische voorraad aan.

Indien er een aanvraag is om olie te winnen, dan biedt de Mijnbouwregelgeving voldoende waarborgen voor een beoordeling of de winning veilig en betrouwbaar kan plaatsvinden en wordt de aanvraag conform deze regelgeving beoordeeld.

3. Juridisch kader en voorbereidingsprocedure

3.1 Mijnbouw wet- en regelgeving

Een wijziging van een instemmingsbesluit dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en artikel 24 van het Mbb vormen het juridisch kader waaraan een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt getoetst.

Uit artikel 34, vierde lid, onder b, van de Mbw volgt dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) niet van toepassing is indien sprake is

van een wijziging van ondergeschikte aard omdat die niet leidt tot een andere beoordeling van:

- de effecten van de wijze van winning, alsmede daarmee verband houdende activiteiten,
- de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en
- de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Ter beoordeling of de minister het instemmingsbesluit van 6 maart 2019 kan wijzigen, toetst hij de wijziging aan artikel 36, eerste lid van de Mbw. De minister kan zijn instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- de veiligheid van omwonenden,
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,
- het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte of andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen,
- de nadelige gevolgen voor het milieu,
- de nadelige gevolgen voor de natuur.

3.2. Voorbereidingsprocedure

De aanvraag van ONE van 9 maart 2020 betreft de wijziging van de productie uit het voorkomen Q16 Maasmond van gas naar de productie van gas en olie.

De minister is van oordeel dat de verzochte wijziging een wijziging van ondergeschikte aard is, omdat deze wijziging niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten en risico's, die in artikel 34, vierde lid, onder b, van de Mbw worden genoemd. De minister motiveert dit verder onder punt 5 van dit besluit. Gelet op artikel 34, vierde lid onder b, van de Mbw, is dit verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voorbereid met toepassing van de reguliere procedure uit hoofdstuk 4 van de Awb.

De minister heeft advies gevraagd aan het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM (artikel 127 van de Mbw) en TNO, en aan de betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, van de Mbw).

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen daartegen bezwaar maken. Meer informatie over het indienen van bezwaar staat onderaan dit besluit.

4. Adviezen

Op verzoek van de minister hebben de volgende adviseurs advies uitgebracht over de aanvraag:

- TNO heeft op 26 mei 2020 advies uitgebracht (kenmerk: AGE 20-10.044) met betrekking tot de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA.

- SodM heeft op 9 juli 2020 advies uitgebracht (kenmerk:ADV-6554/20188481).
- De Tcbb heeft bij brief van 31 augustus 2020 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB / 20225740);
- Het college van gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland heeft op 11 september 2020 advies uitgebracht (kenmerk: ODH-2020-00117497).
- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam heeft op 18 september 2020 advies uitgebracht.

DGKE-WO /20192964

Naast de aanvraag van ONE hebben de betrokken decentrale overheden ook de adviezen van SodM en TNO ontvangen en het concept-instemmingsbesluit van de minister.

5. Beoordeling van de aanvraag

Hieronder wordt op hoofdlijnen beschreven wat ONE in de aanvraag heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling door de minister, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen.

5.1 De effecten van de wijze van winning

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

ONE stelt maximaal 34 miljoen Normaal m³ (hierna: Nm³) gas uit het voorkomen Q16-Maasmond te kunnen produceren. Numeriek modelleren laat zien dat voor de meest adequate winning van de koolwaterstoffen er eerst tijdelijk uit de olielaag geproduceerd moet worden alvorens gas te produceren. ONE verwacht maximaal 37000 Standaard m³ (hierna: Sm³) olie uit het voorkomen Q16-Maasmond te produceren. Het uiteindelijke winbare volume kan met een factor drie (naar boven en beneden) verschillen van het verwachte scenario.

De koolwaterstoffen zullen worden gewonnen via de productieput MSM-01 en worden getransporteerd naar de mijnbouwwinrichting Q16-Maaslocatie.

ONE gaat er vanuit dat op basis van tabel 2 (Productieprofiel Maasmond) van het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit, zij twee jaar nodig heeft voor de olie- en gasproductie.

Advies SodM

SodM stelt dat de door ONE in 2020 gerapporteerde verwachte gasproductievolumes duidelijk lager liggen dan de schatting van het winningsplan. Voor olie is de schatting uit 2020 hoger aangezien er eerder geen olie werd verwacht.

In een onzekerheidsanalyse komt SodM tot een maximale onttrekking van ondergronds volume van 42% in 2020 ten opzichte van het winningsplan uit 2017. SodM kan dus de analyse van ONE onderschrijven dat er minder volume aan de ondergrond wordt onttrokken en dat dus de drukdaling minder zal zijn dan zoals beschreven in het vigerende winningsplan.

Advies TNO

TNO kan zich wat betreft de lage verwachting vinden in de uitleg van ONE. In de huidige aanvraag is het verwachte winningspercentage beduidend lager: 16% van

het initiële gasvolume (210 miljoen Nm³) en 6% van het initiële olie/condensaat volume. Zoals ONE aangeeft zijn hieromtrent nog wel onzekerheden.

DGKE-WO /20192964

Advies Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland stelt dat, omdat het vigerende winningsplan een nog niet aangeboord gasveld betrof, en er daarom ten tijde van de besluitvorming nog veel onzekerheden bestonden, in het instemmingsbesluit van 6 maart 2019 een specifiek voorschrift is opgenomen. Met dit voorschrift wordt ONE verplicht om op basis van na de opsporingsboring beschikbaar gekomen gegevens de prognoses eventueel aan te passen en voor te leggen. Onderhavig verzoek is ingediend ter voldoening aan dit voorschrift. Het verzoek heeft uitsluitend betrekking op het aanpassen van de beschrijving van de verwachte hoeveelheid en de samenstelling van de aanwezige koolwaterstoffen uit het voorkomen Q16-Maasmond. ONE geeft aan dat de verwachting is dat de gasproductievolumes beduidend lager liggen dan de schattingen in het vigerende winningsplan. Er zal echter gedurende de eerste periode van naar verwachting twee jaar wel olie worden gewonnen, terwijl op basis van het vigerende winningsplan geen sprake zou zijn van aanwezigheid van olie. De totale hoeveelheid te winnen koolwaterstoffen ligt lager dan eerder verwacht. Met hun adviezen onderschrijven SodM, TNO-AGE en de Tcbb deze conclusie. De provincie Zuid-Holland constateert dat het ingediende verzoek voldoende inzicht verschaft in de risico's als gevolg van de aangepaste prognose van de te winnen koolwaterstoffen. Omdat de beoogde wijziging slechts het naar beneden bijstellen van de winningsprognose betreft, en de mogelijke effecten op omgevingsbelangen hiermee geringer worden geacht dan eerder aangenomen, ziet de provincie Zuid-Holland geen aanleiding het advies van 12 juni 2018 aan te scherpen.

Advies Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam stelt dat door de exploratieboring behalve gas ook olie is aangetroffen. Deze olielaag is niet benoemd in het winningsplan en is de aanleiding voor voorliggende conceptwijziging van het instemmingsbesluit. Gezien het bovenstaande ziet de gemeente Rotterdam geen technische strijdigheid in de conceptwijziging instemmingsbesluit Q16-Charlie Noord.

Beoordeling van de wijze van winning

De aanvraag betreft een wijziging van de te winnen koolwaterstoffen op grond van het winningsplan Q16-Charlie Noord voor het voorkomen Q16-Maasmond, binnen een bestaande winningsvergunning. De winning vindt plaats via de reeds bestaande productieput MSM-01. Er zal geen gebruik worden gemaakt van andere activiteiten dan reeds beschreven staan in het winningsplan uit 2017. Er is sprake van een afname van het te winnen volume gas ten opzichte van het winningsplan uit 2017, waardoor er ook geen grotere bodemdaling of seismisch risico te verwachten is. Ook als het gewonnen volume ten opzichte van de verwachting een factor 3 anders uitvalt zal zoals beschreven in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit, de drukval in het reservoir minder zijn dan beschreven in het vigerende winningsplan. Ook de periode waarbinnen het volume gewonnen kan worden is korter dan in het vigerende winningsplan beschreven. De minister heeft op grond hiervan beoordeeld dat de effecten van de wijze van winning en de daarmee verband houdende activiteiten, door het gevraagde winnen van olie, niet

anders worden dan in het winningsplan uit 2017 zijn omschreven en waarmee hij in 2019 heeft ingestemd.

DGKE-WO /20192964

Tevens heeft de minister beoordeeld of de winning nog steeds als planmatig beoordeeld kan worden. Bij planmatig gebruik en beheer van de ondergrond moet er sprake zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop de delfstof wordt gewonnen, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen delfstof van belang is. In het kader van het planmatig beheer vindt de minister het van belang dat van de technisch winbare delfstof in een voorkomen, mits veilig, een zo hoog mogelijk percentage ook daadwerkelijk wordt gewonnen. ONE beschrijft in de aanvraag een winning in 2020 en 2021. Gezien de tijd die nodig was om tot dit besluit te komen, heeft de minister de periode van winning in overeenstemming met de aanvraag vastgesteld op 2 jaar.

Er zijn geen andere gebruiksvormen van de ondergrond voorzien, zodat de uitbreiding met het winnen van olie een andere gebruiksvorm van de ondergrond niet ongewenst onmogelijk maakt.

Conclusie wijze van winning

De minister stelt vast dat door het gevraagde winnen van olie uit het voorkomen Q16-Maasmond, de wijze van winning niet wijzigt en ook een andere vorm van gebruik van de ondergrond niet onmogelijk wordt gemaakt. De winning van olie is in overeenstemming met het planmatig gebruik en beheer van de ondergrond (artikel 36, eerste lid, van de Mbw). De minister concludeert dat het winnen van olie niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de wijze van winning zoals die beoordeeld worden in het winningsplan, dan bij het geldende winningsplan uit 2017 (artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw).

5.2 De effecten van bodembeweging als gevolg van de aanvraag en de maatregelen ter voorkoming van schade

Bodemdaling

Door koolwaterstoffen te winnen daalt de druk in het gesteente waarin de koolwaterstoffen zitten opgesloten. Dit zorgt ervoor dat het gesteente onder het gewicht van de bovenliggende gesteentelagen wordt samengedrukt. Dit wordt ook wel compactie van het gesteente genoemd. Aan het aardoppervlak ontstaat daardoor ook een bodemdaling, waarvan de grootte afhankelijk is van de compactie in de diepe ondergrond. Bodemdaling hangt samen met de dikte van de gesteentelaag waaruit de koolwaterstoffen gewonnen worden en de drukdaling in het voorkomen. Hoe dunner die gesteentelaag is of hoe minder de drukdaling is, hoe minder compactie in de diepe ondergrond en hoe minder bodemdaling aan de oppervlakte.

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

De bodemdalingsprognose uit het winningsplan 2017 voor het Q16-Maasmond voorkomen laat zien dat de bodemdaling tussen de 1 en 3 cm zal uitkomen, met een meest waarschijnlijke daling van 1,6 cm.

ONE stelt dat er door het ontbreken van de proefboring onzekerheden waren in de voorspellingen van de grootte van het gasvoorkomen in het winningsplan 2017.

Met de huidige kennis als gevolg van de uitgevoerde proefboring wordt een significant kleinere bodemdaling verwacht. ONE heeft in 2019 bodemdalingberekeningen laten maken met de gegevens tot januari 2019. Deze laten zien dat de aangenomen compactie-parameters zoals in het vigerende winningsplan nog steeds van toepassing zijn. Echter, de verwachte winningsvolumes zijn significant lager dan in het vigerende winningsplan. De drukken in de MSM-01 boring laten zien dat er een zeer actief aquifer aanwezig is en de drukval tijdens productie een stuk lager zal uitvallen dan aangenomen in het vigerende winningsplan. Hierdoor zal de verwachte bodemdaling gerelateerd aan de winning van Q16-Maasmond een ordegrootte kleiner zijn en slechts enkele millimeters bedragen.

Advies SodM

SodM stelt dat door de lagere verwachte productie ONE van mening is dat de risico's gerelateerd aan bodemdaling minder zijn. SodM kan de analyse van ONE onderschrijven dat er minder volume aan de ondergrond wordt onttrokken en dat dus de drukkaling minder zal zijn.

De twee dichtst bij het voorkomen Q16-Maasmond gelegen meetpunten, Mb1 ONE en MB2 Lichtenlijn bewegen zich binnen de onzekerheidsmarges uit het vigerend winningsplan. De bodemdaling is voornamelijk veroorzaakt door het gasveld Q16-Maas, niet door Q16-Maasmond aangezien dit voorkomen nog niet produceert.

Advies TNO

TNO stelt dat de bodemdaling minder zal zijn dan beschreven in het vigerend winningsplan door de significant lagere winningsvolumes en een daarmee geringe drukval. De door ONE bij de berekeningen gebruikte parameterwaarden zijn passend voor de situatie.

Advies Tcbb

De Tcbb stelt in haar advies op het winningsplan 2017 dat de bodemdaling zeer geleidelijk verloopt. Schade aan bebouwing veroorzaakt door bodemdaling vanwege gaswinning is slechts bij hoge uitzondering te verwachten. De Tcbb constateerde dat het voorkomen Q16-Maasmond binnen de invloedssfeer van de voorkomens Q16-Maas (ONE) en Noorderdam (NAM) ligt en de bodemdalingen elkaar overlappen. De bodemdaling speelt zich merendeels onderwater af waar niet wordt gemeten. Op een aantal locaties op de Maasvlakte wordt sinds de winning uit het voorkomen Q16-Maas wel gemeten. De bodemdaling is daar ongeveer 1 cm. De Tcbb onderschreef de verwachting van SodM dat onderwater op het diepste punt van de dalingskom een bodemdaling van 3 cm aan de orde is. De Tcbb concludeerde dat de bestaande onshore monitoring volstaat om de gevolgen van de voorgestelde winning uit Q16-Maasmond te monitoren aan de landzijde.

De Tcbb kon zich op basis van de haar ter beschikking staande gegevens vinden in de beoordeling van de te verwachten offshore bodemdaling van 3 cm door de toekomstige winning uit het Q16-Maasmond voorkomen en de geringe invloed van bodemdaling aan de landzijde. De Tcbb stelt in het advies op het wijzigingsverzoek van het instemmingsbesluit dat de Tcbb zich op basis van de haar ter beschikking staande gegevens kan vinden in de beoordeling van SodM en TNO-AGE. De Tcbb verwacht dat de bodemdaling die zal plaatsvinden door de

winning uit het Q16-Maasmond voorkomen, kleiner zal zijn dan de in het vigerende winningsplan aangehouden bodemdaling van maximaal 3 cm.

DGKE-WO /20192964

Advies Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland stelt dat het vigerende winningsplan, gezien het feit dat destijds de opsporingsboring nog niet was uitgevoerd, was gebaseerd op een aanzienlijk aantal aannames rond bodem- en zettingsparameters. De destijds gebruikte parameters blijken echter passend voor de situatie in de praktijk. Gezien de verwachte lagere winningsvolumes zal de drukkaling tijdens productie naar verwachting significant lager zijn. De bodemdaling zal naar verwachting kleiner zijn dan aangegeven in het vigerende winningsplan. Deze conclusie wordt onderschreven in de adviezen van SodM, TNO-AGE en de Tcbb. Omdat de mogelijke effecten op omgevingsbelangen hiermee geringer worden geacht dan eerder aangenomen, ziet de provincie Zuid-Holland geen aanleiding het advies van 12 juni 2018 aan te scherpen.

Advies Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam stelt geen technische bezwaren te hebben bij de beoordelingen van SodM en TNO en de verwachting van de Tcbb dat de bodemdaling door de winning uit Q16-Maasmond kleiner zal zijn dan in het vigerende winningsplan aangehouden van maximaal 3 cm.

Beoordeling bodemdaling

De minister stelt vast dat het gezien de onttrekking van een geringer volume en een beperktere drukval aannemelijk is dat de bodemdaling binnen de prognose in het winningsplan uit 2017 blijft en de toegestane maximale bodemdaling van 3 cm tot cumulatief 4,5 cm niet zal worden overschreden als gevolg van de winning van koolwaterstoffen. Ook wanneer het uiteindelijk gewonnen volume een factor 3 verschilt van het verwachte volume omdat de drukval in het reservoir minder is dan beschreven in het vigerende winningsplan. De minister baseert zich daarbij mede op het advies van SodM en TNO. Op basis daarvan zijn redelijkerwijs geen extra of andere effecten te verwachten als gevolg van de oliewinning uit dit veld, dan bij de instemming op het winningsplan uit 2017 zijn beoordeeld.

De verwachte bodemdaling vindt voornamelijk op de zeebodem plaats. Eerst aan de randen van de bodemdalingsskom bevinden zich op de Tweede Maasvlakte waterstaatkundige werken. Omdat er daar bodemdaling werd verwacht in het winningsplan 2017 (max 1 cm) heeft de minister bij de beoordeling van dit winningsplan Rijkswaterstaat om een reactie gevraagd. Gelet op de reactie van Rijkswaterstaat constateerde de minister dat het niet de verwachting is dat een dergelijk geringe bodemdaling schade zal aanbrengen aan de waterstaatkundige werken of dat de waterveiligheid in het geding is. De minister heeft met instemming kennis genomen van de afspraken tussen ONE en Rijkswaterstaat en het Havenbedrijf Rotterdam op het verschaffen van informatie over de periodieke metingen die worden uitgevoerd en dat er naar aanleiding daarvan zo nodig tussen partijen overleg zal worden gevoerd waardoor de veiligheid wordt geborgd. Omdat de te verwachten bodemdaling kleiner is dan beschreven in het winningsplan 2017 is ook op basis van het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit het niet de verwachting dat een dergelijk geringe bodemdaling

schade zal aanbrengen aan de waterstaatkundige werken of dat de waterveiligheid in het geding is.

DGKE-WO /20192964

Bodemtrilling

Als gevolg van winning van koolwaterstoffen kan de druk in het voorkomen dalen en kunnen spanningsveranderingen optreden ten opzichte van omliggende gesteentelagen. Soms kan daardoor een kleine, plotselinge verschuiving in de ondergrond optreden, op de plek van een van nature reeds aanwezige breuk (die miljoenen jaren geleden al is gevormd). Dat is een bodemtrilling. Als de bodemtrilling sterk genoeg is, kan deze gevoeld worden en spreekt men ook wel van een aardbeving.

Verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit

ONE heeft in het winningsplan uit 2017 een seismische risicoanalyse (SRA) uitgevoerd voor de gaswinning uit het gasveld Q16-Maasmond conform de leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning", opgesteld door SodM. Omdat de relatieve stijfheid van de overliggende gesteentekolom van het gasveld Q16-Maasmond onder de grenswaarde 1.01 valt, valt het veld in de klasse van verwaarloosbare kans. Vergeleken met het vigerende winningsplan zijn er geen significante verschillen in structuur en gesteente eigenschappen, terwijl het onttrokken volume en resulterende drukdaling minder zal zijn. Hierbij kan ook aangemerkt worden dat de MSM-01 door de randbreuk van het West Netherlands Basin is geboord en zich hierbij geen anomale seismische activiteit heeft voorgedaan.

Advies SodM

SodM stelt dat door de lagere verwachte productie ONE van mening is dat de risico's gerelateerd aan bodemtrillingen minder zijn. SodM kan de analyse van ONE onderschrijven dat er minder volume aan de ondergrond wordt onttrokken en dat dus de drukdaling minder zal zijn.

Advies TNO

TNO stelt dat de kans op bodemtrillingen onveranderd blijft ten opzichte van het vigerende winningsplan.

Advies Tcbb

De Tcbb stelde in haar advies op het winningsplan 2017 dat plaatsing in de laagste risicocategorie inhoudt dat de kans op geïnduceerde bevingen en schade als gevolg daarvan beperkt is. Mocht er toch een geïnduceerde aardbeving optreden dan is de schade die daardoor eventueel ontstaat voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op lichte constructieve schade. De Tcbb achtte het bestaande seismische netwerk voldoende voor de monitoring van seismische activiteit in het Q16-Maasmond voorkomen. De Tcbb stelt in het advies op het wijzigingsverzoek van het instemmingsbesluit dat op basis van de haar ter beschikking staande gegevens de Tcbb de beoordeling van SodM en TNO ondersteunt dat het seismisch risico onveranderd in de laagste risicocategorie van de huidige leidraad valt (Categorie 1). Tevens concludeert de Tcbb dat de informatie uit de boring MSM-01 geen aanleiding geeft tot het uitvoeren van een nieuwe seismische-risicoanalyse.

Advies Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland stelt dat de drukdaling tijdens productie naar verwachting significant lager zal zijn dan eerder aangenomen. Ook het risico op bodemtrillingen zal naar verwachting lager zijn dan aangegeven in het vigerende winningsplan. Ook deze conclusie wordt onderschreven in de adviezen van SodM, TNO-AGE en de Tcbb. Omdat de mogelijke effecten op omgevingsbelangen hiermee geringer worden geacht dan eerder aangenomen, ziet de provincie Zuid-Holland geen aanleiding het advies van 12 juni 2018 aan te scherpen.

Advies Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam stelt dat er redelijkerwijze geen andere effecten te verwachten zijn als gevolg van bodemtrilling dan bij instemming op het winningsplan in 2017 is beoordeeld. De gemeente Rotterdam ziet geen technische strijdigheid in de conceptwijziging instemmingsbesluit Q16-Charlie Noord.

Beoordeling bodemtrilling

Een winningsplan bevat een SRA om te voorzien in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij de risicocategorie die uit de analyse volgt.

De minister stelt op basis van de adviezen van SodM en TNO vast, dat de kans op een beving in het voorkomen Q16-Maasmond verwaarloosbaar is. Daarom zijn redelijkerwijs geen andere effecten te verwachten als gevolg van bodemtrilling, dan bij de instemming op het winningsplan uit 2017 zijn beoordeeld.

Natuur en Milieu

Verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit

Het voorkomen Q16 Maasmond is gelegen onder de Noordzee. In de Noordzee zelf zijn geen natuurgebieden in de invloedssfeer van de bodemdalingskom van Q16-Maasmond. De dynamiek van de stromingen rond de Tweede Maasvlakte is zo groot en wordt dermate beïnvloed door de aanleg van de Tweede Maasvlakte dat de invloed van de bodemdaling daarbij volledig in het niet valt. Ook zal de bodemdaling in het niet vallen bij het dagelijkse verschil van eb en vloed in de haven.

Advies Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland stelt dat net als voor wat betreft bodemdaling en bodemtrillingen wordt verwacht, dat mogelijke negatieve effecten op natuur en milieu geringer zullen zijn dan aangegeven in het vigerende winningsplan. Omdat de mogelijke effecten op omgevingsbelangen hiermee geringer worden geacht dan eerder aangenomen, ziet de provincie Zuid-Holland geen aanleiding het advies van 12 juni 2018 aan te scherpen.

Advies Gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam stelt dat uitbreiding van aardgaswinning met meer dan 0,5 miljoen Nm³/dag ook MER-plichtig is. In haar verzoek aanpassing instemmingsbesluit wordt door ONE ingeschat dat het maximale gasdebiet 500kNm³/dag zal zijn. Gemeente Rotterdam stelt dat slechts een minimale

verhoging van de beoogde maximale productiecapaciteit al de verplichting geeft aan ONE om een nieuwe MER-beoordeling aan te vragen. De gemeente Rotterdam dringt erop aan een nieuwe MER-beoordeling aan te vragen, aangezien de gemeente Rotterdam het zeer waarschijnlijk acht dat de maximale grenswaarde wordt overschreden.

Beoordeling natuur en milieu

Het winningsplan wordt beoordeeld op mogelijke gevolgen voor natuur en milieu. Van de onderdelen die in het winningsplan beoordeeld worden, kan het onderdeel bodembeweging mogelijk gevolgen hebben voor natuur en milieu.

Bodembeweging is de verzamelnaam voor bodemdaling en bodemtrillingen. Voor wat betreft mogelijke effecten van bodemtrillingen op natuur en milieu kan in algemene zin worden gesteld dat alleen uitzonderlijk zware trillingen gevolgen zouden kunnen hebben voor natuur en milieu. Dat is bij de winning uit het voorkomen Q16-Maasmond niet aan de orde.

De minister constateert dat de bodemdaling die op de zeebodem wordt verwacht geen invloed zal hebben op de waterhuishouding. De bodemdaling van maximaal 1 cm, die aan de randen van de Tweede Maasvlakte is berekend in het winningsplan 2017, zal naar verwachting van de minister evenmin effecten tot gevolg hebben.

De toekomstige bodemdaling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen uit het voorkomen Q16-Maasmond bedraagt minder dan de reeds in 2017 voorspelde totale bodemdaling van 3 cm als gevolg van de gaswinning uit dit voorkomen. Van een toename of extra bodemdaling ten opzichte van het geldende winningsplan, is dan ook geen sprake. Daarom zijn redelijkerwijs geen andere effecten op natuur en milieu te verwachten, dan bij de instemming op het winningsplan uit 2017 zijn beoordeeld.

Naar aanleiding van het advies van de gemeente Rotterdam merkt de minister op dat op grond van onderdeel C17.2 van de Bijlage, onderdeel B van het Besluit m.e.r een MER-verplichting bestaat voor gaswinning indien er meer dan 500.000 m³ aardgas per dag wordt gewonnen.

ONE heeft aangegeven dat zij maximaal 500.000 Nm³ gas per dag wil gaan winnen.

De minister constateert dat ONE hiermee op grond van het Besluit m.e.r. niet verplicht is tot het opstellen van een MER-rapport. Indien ONE meer (dan 500.000 Nm³ gas) per dag gaat produceren is er een MER-verplichting ontstaan. SodM ontvangt periodiek de geproduceerde hoeveelheden en kan daaruit afleiden of er een overschrijding heeft plaatsgevonden van deze norm. SodM kan daarop handhavend optreden.

De minister constateert dat er op grond van het Besluit m.e.r. geen MER-verplichting geldt bij deze gasproductie.

De bovengrondse milieueffecten van de wijzigingen van de mijnbouwinrichting Q16-Maaslocatie zijn reeds beoordeeld in het kader van de aanvraag om een omgevingsvergunning (DGKE-WO / 20214756, d.d. 13 augustus 2020).

Conclusie effecten bodembeweging

De minister stelt vast dat door het gevraagde winnen van olie uit het voorkomen Q16-Maasmond, de effecten voor wat betreft de bodemdaling, bodemtrilling en de gevolgen daarvan op natuur en milieu niet wijzigen. De minister concludeert dat het winnen van olie niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de bodembeweging en nadelige effecten op natuur en milieu zoals die beoordeeld worden in het winningsplan, dan bij het geldende winningsplan uit 2017 (artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw). Daaruit volgt tevens dat er geen nadere maatregelen nodig zijn ter voorkoming van schade.

5.3 Risico's voor de veiligheid en schade

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

ONE stelt dat er geen reden is om de bestaande classificering in Risico Categorie I uit de SRA (verwaarloosbare kans op schade) voor Q16-Maasmond te wijzigen.

Advies TNO

TNO stelt dat de seismische risicocategorie onveranderd blijft (categorie 1).

Advies Provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland stelt dat net als voor wat betreft bodemdaling en bodemtrillingen wordt verwacht, de mogelijke negatieve effecten op omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken geringer zullen zijn dan aangegeven in het vigerende winningsplan. Omdat de mogelijke effecten op omgevingsbelangen hiermee geringer worden geacht dan eerder aangenomen, ziet de provincie Zuid-Holland geen aanleiding het advies van 12 juni 2018 aan te scherpen.

Beoordeling risico's voor veiligheid en schade

De minister beoordeelt de risico's voor de veiligheid voor omwonenden en de kans op schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan als gevolg van de in het winningsplan beschreven wijze van winning en de daardoor veroorzaakte bodembeweging. De minister stelt vast dat de wijze van winning niet verandert en de minister stelt vast dat de winning van de olie niet leidt tot een andere beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, dan bij de beoordeling van het winningsplan uit 2017, waarmee hij heeft ingestemd.

Conclusie veiligheid en schade

De minister stelt vast dat door het gevraagde winnen van olie uit het voorkomen Q16-Maasmond, de risico's voor veiligheid en schade niet wijzigen.

5.4 Overige adviezen

Energietransitie

De gemeente Rotterdam stelt dat de winning van olie en gas niet los kan worden gezien van de energietransitie. In het landelijk Klimaatakkoord dringt de minister expliciet aan op de ontwikkeling van duurzame energiebronnen in plaats van winning en gebruik van fossiele brandstoffen. De gemeente Rotterdam stelt dat er een spanningsveld is tussen de winning van olie en gas van Q16-Charlie Noord en landelijke en regionale klimaatdoelstellingen en het Rotterdams Klimaatakkoord.

De gemeente Rotterdam verzoekt de minister aan te geven op welke wijze het instemmingsbesluit past bij de realisatie van de doelen van het Klimaatakkoord.

De provincie Zuid-Holland stelt de zogenoemde Bodemladder te gebruiken als handelingsperspectief en afwegingskader voor activiteiten in de ondergrond. Centraal hierin staan de begrippen hernieuwbaarheid, omkeerbaarheid en beheersbaarheid. Voor alle drie de begrippen geldt dat de provincie Zuid-Holland streeft naar een zo hoog mogelijk niveau. In het afwegingskader wordt hier invulling aan gegeven door activiteiten in de ondergrond te beoordelen op basis van nut en noodzaak, veiligheid, milieu-hygiënische aspecten en ruimtelijke inpasbaarheid.

Aangezien het aangevraagde initiatief niet hernieuwbaar is, staat de provincie Zuid-Holland negatief tegenover het aangevraagde initiatief. De provincie is dan ook van mening dat in het licht van de energietransitie geen nieuwe fossiele winningen meer zouden moeten worden opgestart. Echter, aangezien de provincie Zuid-Holland op afzienbare termijn nog is aangewezen op koolwaterstoffen als brandstof, en het hier een reeds vergunde en gerealiseerde winningslocatie betreft, richt het advies zich op een zo veilig en duurzaam mogelijke exploitatie van koolwaterstoffen op deze locatie.

Beoordeling

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 legt de minister de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. In dit instemmingsbesluit wordt ingestemd met de winning van olie uit het veld Q16-Maasmond. Dit past binnen het landelijke Klimaatakkoord. Zoals beschreven in de Structuurvisie Ondergrond (juni 2018) leveren de Nederlandse olievelden maar een zeer klein deel van de aardolie. De minister geeft voorkeur aan oliewinning uit de Nederlandse velden, op zee zoals uit Q16-Maasmond, naast import van olie uit het buitenland, als de risico's klein zijn en er geen veiligheidsvraagstuk aan de orde is. Dit is ook beter voor klimaat. Nederland is immers nog erg afhankelijk van aardolie. Aardolie is vooral belangrijk voor de industrie en voor vervoer.

Adviesprocedure

De gemeente Rotterdam stelt dat er normaliter eerst een exploratieboring plaatsvindt alvorens een winningsplan wordt ingediend. Van deze gang van zaken is bij Q16-Charlie Noord afgeweken. Een winningsplan is gemaakt, een instemmingsbesluit is genomen en pas daarna heeft de exploratieboring plaatsgevonden. Volgens ONE was dit mogelijk, omdat Q16-Charlie Noord in nabijheid van het bestaande veld Q16-Maas ligt en het geologisch gezien hiermee nauw verwant is. In het advies op het instemmingsbesluit heeft de gemeente Rotterdam aangegeven dat deze volgorde haar verbaast, omdat de geologische structuur ter plekke complex is en de mate van gasvulling niet eenduidig is. Ook de Mijnraad heeft in haar advisering omtrent de instemming winningsplan aangegeven het vreemd te vinden dat een winningsplan was opgesteld voor een nog niet aangetoond gasvoorkomen. Nu de resultaten van de boring bekend zijn en deze afwijken van de prognose leidt dit tot een stapsgewijze procedure rondom het instemmingsbesluit. De gemeente Rotterdam verzoekt de minister dringend om voortaan een exploratieboring uit te laten voeren alvorens een winningsplan te

maken zodat de gemeente Rotterdam de minister kan voorzien van een integraal advies en daarmee optimaal gebruik kan maken van het adviesrecht.

DGKE-WO /20192964

Beoordeling

De minister onderschrijft dat er voordat er een exploratieboring was uitgevoerd nog een aantal onzekerheden waren, doordat het voorkomen nog niet was aangetoond. De minister heeft dan ook in het vigerende instemmingsbesluit voorschriften opgenomen met de strekking dat op basis van de te verrichten opsporingsboring aanvullende gegevens moeten worden overlegd over de jaarlijks te verwachten productie. Hierdoor wordt duidelijk of de berekeningen van de winbaarheidsfactor en de omvang van de gasvoerende laag juist waren.

De minister heeft eveneens een voorschrift aan het vigerend instemmingsbesluit verbonden op basis waarvan ONE nadere informatie heeft overlegd over de bodemdaling en de seismische risico's, zodra er meer gegevens uit het reservoir bekend zijn op grond van de exploratieboring.

De minister merkt voor alle duidelijkheid op dat de aanleiding voor wijziging van dit instemmingsbesluit niet is omdat minder gas zal worden gewonnen of in verband met de bodemdaling en de seismische risico's. De informatie over de samenstelling van de aanwezige koolwaterstoffen kwam niet overeen met de uitgangspunten die ONE in het winningsplan heeft opgenomen. Om die reden heeft ONE een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit ingediend dat de minister opnieuw in procedure heeft gebracht en beoordeeld. De minister heeft ook in deze procedure de gemeente en provincie in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van hun adviesrecht.

6. Eindbeoordeling

Gelet op artikel 36, eerste lid, en artikel 34, vierde lid, onder b van de Mijnbouwwet komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het verzoek tot wijziging van het geldende instemmingsbesluit.

De minister komt tot de conclusie dat het verzoek tot het winnen van olie niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de wijze van winning, de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning van koolwaterstoffen en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

De minister is van oordeel dat met het aanpassen van de verwachte productieduur, het winningspercentage zoals is beschreven in het winningsplan, gehaald kan worden, wat aangemerkt wordt als planmatige winning. Daarnaast verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door winning van koolwaterstoffen uit het voorkomen Q16-Maasmond.

7. Besluit

DGKE-WO /20192964

Gelet op de inhoud van het door ONE-Dyas B.V. ingediende verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Q16-Charlie Noord en de hierover ingewonnen adviezen;

en

gelet op artikel 34, derde lid, en artikel 36, van de Mbw;

wijzigt de Minister van Economische Zaken en Klimaat zijn instemmingsbesluit van 6 maart 2019 (kenmerk: DGKE-WO / 19039993), als volgt:

I Artikel 1 wordt vervangen door het volgende artikel:

Artikel 1

De minister stemt in met het door Oranje-Nassau Energie B.V. op 5 december 2017 ingediende winningsplan Q16-Charlie Noord en het door ONE Dyas B.V. op 9 maart 2020 ingediende verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het voorkomen Q16-Maasmond, met een looptijd van 2 jaar gerekend vanaf het onherroepelijk worden van dit besluit, een maximaal productievolume aardgas van 210 miljoen Nm³ en een maximaal productievolume aardolie van 37 kSm³.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze,

MT-lid Directie Warmte en Ondergrond

Bezwaar maken?

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift worden ingediend, door degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken.

Het bezwaarschrift moet worden ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag en bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum van ondertekening;
- het kenmerk of een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de gronden van het bezwaar.